

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره سوم - ۲۱ تیر تا ۲۷ تیر ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۸ تیر ۱۳۹۹

۳

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره سوم - ۲۱ تیر تا ۲۷ تیر ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۸ تیر ۱۳۹۹

درآمد

تعارض منافع به گواه تجارب عملی و پژوهش‌های تجربی، ریشه‌ی بسیاری از ناکارآمدی‌ها، اختلال‌ها و اشکال متنوع فساد است که منجر به تضعیف ظرفیت اجرایی حاکمیت و تشدید نابرابری و بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود. مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی در راستای پایش و سنجش ابعاد مختلف تعارض منافع در ایران، به رصد رسانه‌های مجازی و مکتوب در این زمینه می‌پردازد. در همین راستا، استخراج محتوای تولیدشده در شبکه‌های اجتماعی (توییتر، تلگرام و اینستاگرام) نیز در دستور کار مرکز توانمندسازی بوده و در گزارش‌های هفتگی انعکاس می‌یابد. مهمترین اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش در برنامه تلویزیونی دستخط حضور یافته و ضمن مباحث دیگر، به تشریح موانع مدیریت تعارض منافع در وزارتخانه متبوع خود پرداخت.
- رئیس سازمان بهزیستی کشور گفت: بر اساس بخشنامه تعارض منافع، ۱۹۳ نفر از مدیران بهزیستی، مراکز غیردولتی و خیریه‌های خود را تحویل دادند. تکلیف ۴۴ نفر در روزهای آینده مشخص خواهد شد.
- احمد توکلی (رئیس تشکل دیده‌بان شفافیت و عدالت) در مصاحبه‌ای به ابعاد مختلف تعارض منافع در مجلس و موقعیت درب‌های گردان پرداخته است.
- مهدی شیرزاد، رئیس دبیرخانه مرکزی ستاد راهبری مشارکت‌های اجتماعی در محلات تهران گفت: در برهه‌هایی بیشتر افرادی در نهاد شوراییاری حضور پیدا کردند که ارتباطی با مدیریت شهری و پروژه‌های شهری داشتند. این مسأله به آدم این احساس را القا می‌کند که موضوع تعارض منافع بر نهاد شوراییاری سایه انداخته است.
- اسفندیار جهانگرد (استاد دانشکده اقتصاد علامه) در مقاله‌ی مفصل و کارشناسانه‌ای به موضوع تعارض منافع و بهره‌وری پرداخته است که برای علاقمندان بحث کارشناسی مفیدی است.
- فرزاد پوراصغر (کارشناس اقتصاد محیط زیست) در مصاحبه با روزنامه شرق به تشریح موقعیت‌های تعارض منافع در حوزه برنامه و بودجه محیط زیست پرداخته است.
- قرارگاه شهید احمدی روشن استان البرز در نامه‌ای به اعضای کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی موضوع رفع بستر تعارض منافع در تصمیم‌سازی‌های شورای عالی کار در بحث حقوق کارگری را مطرح کرده و حضور دولت به عنوان ابرکارفرما در شورای عالی کار را بزرگترین نمود تعارض منافع قلمداد کرده است.
- کتاب جعبه ابزار مدیریت تعارض منافع در بخش دولتی از محصولات اندیشکده شفافیت برای ایران که مجموعه ابزارهایی کاربردی برای مدیریت تعارض منافع ارائه می‌کند، رونمایی شد.
- بهنام ذوقی رودسری (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) در مقاله‌ای به تشریح تعارض منافع سازمانی پرداخته و سه دسته تعارض منافع سازمانی را احصا کرده است: قواعد نابرابر زمین بازی، دسترسی نابرابر به اطلاعات و مخدوش بودن عینیت.
- ماریو دیون کمیسر اخلاقی مجلس کانادا، مشارکت بیل مورنو، وزیر دارایی را در تصمیم کابینه برای اعطای یک قرارداد کمک مالی دانشجویی چند میلیون دلاری به موسسه خیریه WE بررسی خواهد کرد. پس از افشاگری رسانه‌ها مبنی بر اشتغال دختران وزیر اقتصاد در این خیریه، مشخص شد که یکی از آن‌ها از این موسسه حقوق گرفته و دختر دیگرش به‌طور داوطلبانه خدمت می‌کرده است.

فهرست مطالب

- ۲.....تحويل مراكز غيردولتي از سوي ۱۹۳ نفر از مديران بهزيستي..... ۲
- ۲.....تعارض مناعی در مرکز وکلای قوه قضائیه وجود ندارد..... ۲
- ۳.....گزارشگری فساد؛ تعارض منافع مضاعف..... ۳
- ۴.....یکی از نمودهای فساد سیاسی، تعارض منافع است..... ۴
- ۴.....حضور دولت در شورای عالی کار، نمود تعارض منافع..... ۴
- ۵.....ردپای تعارض منافع در واگذاری مجوزها به کشتی‌های ترال..... ۵
- ۵.....تعارض منافع سازمانی چیست؟..... ۵
- ۶.....معضل تعارض منافع در شورایی‌ها..... ۶
- ۶.....رخنه بزرگ در بخشنامه تعارض منافع آموزش و پرورش..... ۶
- ۷.....رونمایی از کتاب «جعبه ابزار مدیریت تعارض منافع»..... ۷
- ۷.....سوءاستفاده از تعارض منافع در حد وزیر هم وجود داشت..... ۷
- ۸.....تعارض منافع و بهره‌وری در ایران..... ۸
- ۹.....لزوم شفاف‌سازی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی..... ۹
- ۹.....پله‌هایی که مردم خودشان به جای وکلا بالا می‌روند..... ۹
- ۱۰.....زمینه انگیزه فساد را شناسایی کنیم..... ۱۰
- ۱۰.....توضیح وزیر در مورد بخشنامه مدیریت تعارض منافع در تلویزیون..... ۱۰
- ۱۱.....قوانینی که منشاء تعارض منافع در آموزش و پرورش هستند..... ۱۱
- ۱۱.....پرونده تعارض منافع وزیر اقتصاد روی میز کمیسر اخلاقی کانادا..... ۱۱
- ۱۲.....موقعیت‌های تعارض منافع در بخشنامه وزارت آموزش و پرورش..... ۱۲
- ۱۳.....موقعیت‌های فرضی تعارض منافع در آموزش و پرورش: تجارب جهانی..... ۱۳
- ۱۴.....تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی..... ۱۴

تحويل مراکز غیردولتی از سوی ۱۹۳ نفر از مدیران بهزیستی

وحید قبادی دانا (رئیس سازمان بهزیستی کشور) - ۲۱ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در سازمان بهزیستی

رئیس سازمان بهزیستی کشور گفت: بر اساس بخشنامه تعارض منافع، ۱۹۳ نفر از مدیران بهزیستی، مراکز غیردولتی و خیریه‌های خود را تحويل دادند.

قبادی دانا افزود: بر اساس بخشنامه تعارض منافع مدیران موسسات غیردولتی همکار سازمان بهزیستی باید از بین پست یا موسسه، یکی را انتخاب کنند که بر اساس خوداظهاری و اقدامی که در استان‌ها انجام گرفت ۲۷۲ نفر مشمول این بخشنامه بودند که سه نفر از مدیران از سمت خود کناره‌رفتند و ۱۹۳ نفر مرکز خیریه واگذار کردند. وی خاطرنشان کرد: با بررسی‌های مدیریت عملکرد بازرسی سازمان، ۲۷۲ نفر مشمول بخشنامه تعارض منافع شناسایی شد و از این تعداد ۱۶۵ نفر جابجا شدند یا برکنار شدند یا استعفا کردند. تکلیف ۴۴ نفر نیز در روزهای آینده مشخص خواهد شد. بیشترین مدیران و پرسنل که مشمول بخشنامه تعارض منافع شدند در استان‌های تهران و آذربایجان شرقی بودند و کمترین در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و کرمانشاه بودند.

✉ خبرگزاری ایرنا

تعارض منافی در مرکز وکلای قوه قضائیه وجود ندارد

علی بهادری جهرمی (رئیس مرکز وکلای قوه قضائیه) - ۲۲ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در قوه قضائیه

رئیس مرکز وکلای، کارشناسان رسمی دادگستری و مشاوران خانواده قوه قضائیه گفت: به دلیل آنکه هیئت نظارت مرکز وکلای اساساً فعالیتی در جامعه وکلای ندارند بنابراین تعارض منافی در مرکز وکلای قوه قضائیه وجود ندارد. علی بهادری جهرمی با رد این موضوع که حضور وی در رأس مدیریت مرکز وکلای به نوعی تعارض منافع عنوان می‌شود، افزود: باتوجه این که بنده وکیل نیستم، وکالت نمی‌کنم و حکم مسئولیت‌م را هم از رئیس قوه قضائیه دریافت می‌کنم و همچنین بقیه اعضای هیئت نظارت مرکز وکلای هم وکیل دادگستری و کارشناس رسمی نبوده و از مقام‌های عالیرتبه قضائی هستند تعارض منافی در حوزه وکالت و صدور مجوز ندارند و این موضوع در این مرکز جایی ندارد. بنابراین تعیین ظرفیتی که بر عهده این افراد قرار گرفته چون این افراد در این جامعه وکلای اساساً فعالیت نمی‌کنند کوچکترین شبهه‌ای از نظر تعارض منافع نمی‌توانند داشته باشند و من هم موردی مشاهده نکردم؛ ضمن اینکه بررسی‌های میدانی، پژوهشی و تطبیقی و دریافت نظر از جامعه مخاطب مرکز هم صورت می‌گیرد تا مانع ایجاد تعارض منافع احتمالی باشد.

✉ خبرگزاری آنا

گزارشگری فساد؛ تعارض منافع مضاعف

محمد رحیمی (پژوهشگر هسته منظومه فکری علامه طباطبایی) - ۲۱ تیر ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

علت بروز مفاسد، تعارض میان منافع فرد و اجتماع می‌باشد؛ یعنی منفعت فرد متخلف با منافع سازمان یا به طور کلی اجتماع، متعارض شده و به فساد منجر می‌شود. در رفع این تعارض، راهکار «سوت‌زنی» ایجاب می‌کند که آن فساد، توسط عموم افراد، در نقش «سوت‌زن» افشا شود و نسبتی از منفعت کشف جرم به آن‌ها نیز تعلق گیرد؛ در واقع، مضاف بر تعارض میان منافع فرد متخلف و منافع اجتماعی، شخص سومی در این تعارض دخیل می‌شود؛ لذا کشف فساد توسط سوت‌زن به مثابه «تعارض منافع مضاعف» تحلیل می‌شود؛ زیرا به واسطه‌ی قانون گزارشگری فساد، عرصه‌ی تزاخمت گسترش می‌یابد: تا پیش از این قانون، بازیگران عرصه‌ی تعارض منافع، محدود به عده‌ی خاصی از افراد بوده که «متخلف» شناسایی می‌شدند ولی اکنون این محدودیت برداشته شده و عموم افراد با سوت‌زنی می‌توانند به عنوان بازیگران آن عرصه، فعال شوند.

در نتیجه، منفعت سوت‌زن از یک سو، با منفعت فرد متخلف و از سوی دیگر، با منافع اجتماع متعارض می‌گردد. روش گزارشگری فساد (سوت‌زنی)، این تعارض دوگانه را به یک تعارض سه‌گانه مبدل می‌سازد. سازوکار گزارشگری فساد به شکلی که در بسیاری از کشورها انجام می‌شود، باعث تعارض منافع مضاعف شده و منجر به پدیده‌ی «فساد واگیردار» می‌شود.

باید از توسعه‌ی تعارض منافع از عرصه دوگانه به عرصه سه‌گانه جلوگیری کرد. این تغییر در سازوکار گزارشگری فساد بدین شکل خواهد بود که گزارش فساد به منفعت شخصی گزارشگر وابسته نباشد.

به طور مثال اگر فساد مالی توسط یک گزارشگر افشاء گردید، عایدی گزارشگر نسبتی با میزان فساد مالی فرد متخلف نداشته نباشد؛ بلکه میزان عایدی او به همان مقداری باشد که سایر افراد ذی‌نفع بهره‌مند خواهند شد. در غیر این صورت، هر مقداری که فرد گزارشگر، بیشتر از سایر افراد ذی‌نفع، از فساد کشف شده، عاید شود، از منافع عمومی اجتماع بوده و منفعت شخص گزارشگر با منفعت اجتماع متعارض گردیده است. به بیان دیگر، هر سازوکاری که در اجتماع پیاده می‌شود، به مرور انتظارات عقلایی افراد را شکل می‌دهد؛ لذا سازوکار گزارشگری مطرح در جوامع غربی، این انتظار عقلایی را برای فرد ایجاد می‌کند که «اگر فسادی را گزارش کردم، باید سهمی از آن فساد را دریافت کنم.» این تلقی در واقع مشارکت در فساد است؛ هرچند از فساد متخلف جلوگیری کرده است ولی فسادی را به نحو دیگری (اگرچه قانونی) مرتکب شده است.

بازطراحی سازوکار گزارشگری فساد در دو لایه‌ی کارگزاران و مردم، ما را به سمت امر واجب فراموش شده‌ای رهنمون می‌سازد که چیزی از آن، جز نام «امر به معروف و نهی از منکر» باقی نمانده است؛ این مهم، یک روش متمدنانه در مبارزه با فساد و تحقق اصلاح اجتماعی است و بر خلاف گزارشگری فساد متعارف و مرسوم جهانی، گردی از خوی حیوانی بر شأن والای انسان به جای نمی‌گذارد.

یکی از نمودهای فساد سیاسی، تعارض منافع است

محمدعلی چوبینی - ۲۲ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

محمدعلی چوبینی، عضو شورای مرکزی حزب مؤتلفه اسلامی، پیرامون مبارزه مجلس با فساد که شروع آن با رد اعتبارنامه تاجگردون بود، در گفت‌وگو با خبرنگار نمایوز یکی از نمودهای فساد سیاسی را تعارض منافع دانست و گفت: در مواردی منافع شخصی و گروهی مدیران با منافع کلان ملی و نظام در تعارض قرار می‌گیرند و مدیران منافع شخصی و گروهی خود را در اولویت قرار می‌دهند و قوانین، سیاست‌ها و منابع را به سمتی می‌برند که کشور متضرر می‌شود.

📌 هفته‌نامه شما (ارگان حزب مؤتلفه اسلامی)

حضور دولت در شورای عالی کار، نمود تعارض منافع

قرارگاه شهید احمدی روشن البرز - ۲۳ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه روابط کار

قرارگاه شهید احمدی روشن استان البرز در نامه‌ای به اعضای کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی موضوع رفع بستر تعارض منافع در تصمیم‌سازی‌های شورای عالی کار در بحث حقوق کارگری را مطرح کردند. در این نامه آمده است: هر ساله بحثی میان کارگران، کارفرمایان و دولت شکل می‌گیرد که طرح افزایش حقوق کارگران نامیده می‌شود. طبق روال هر ساله، امسال نیز جلسه تعیین حقوق و دستمزد در شورای عالی کار برگزار شد. اشکالی که بر این شورا وارد است، این است که این شورای ۹ نفره، متشکل از سه عضو از جامعه کارگری، سه عضو از طرف کارفرمایان و سه عضو دیگر هم نماینده وزارت کار (دولت) اند و به خاطر فراهم بودن بستر تعارض منافع در این جلسه، هیچ‌گاه تصمیمی به نفع کارگران گرفته نخواهد شد. دلیل این مخالفت کاملاً روشن است چرا که دولت به خاطر در اختیار داشتن ۸۵ درصد از بنگاه‌های اقتصادی و شرکت‌های تجاری در کشور، برای خودش یک ابرکارفرماست و به خاطر مساله تعارض منافع و از طریق اجماع با سایر کارفرمایان به راحتی حرف اول و آخر را خواهد زد. طبیعی است افزایش حقوق کارگران برای کارفرمایان، علی‌الخصوص کارفرمای بزرگ یعنی دولت اصلاً خوب نیست و اتوماتیک وار او را از حالت میانجی‌گری و کمک‌حالی برای طرفین، رسماً به یک طرف از معامله تبدیل می‌کنند. از همین رو، به نظر می‌رسد درست است که حمایت‌های معیشتی دولت مثل پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی، ودیعه مسکن و سایر خدمات و حمایت‌های هدفمند برای دهک‌های آسیب‌پذیر مثل کارگران، در کوتاه مدت اثرگذار باشد، اما با توجه به مساله تورم و سخت‌تر شدن تأمین هزینه‌های زندگی باید زخم را درمان کرد و به سراغ مساله اصلی یعنی رفع تعارض منافع در تصمیم‌سازی‌های شورای عالی کار رفت، چراکه تا وقتی قاعده‌گذاری صحیح برای رفع تعارض منافع شکل نگیرد، طبعاً راه حل‌های موقتی، اثرگذاری دائمی نخواهد داشت و جامعه مظلوم کارگری هم همواره متضرر می‌شود.

📌 خبرگزاری دانشجو

ردپای تعارض منافع در واگذاری مجوزها به کشتی‌های ترال

قرارگاه بسیج دانشجویی استان سیستان و بلوچستان - ۲۳ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش کشاورزی، شیلات و دام

اعضای قرارگاه شهید احمدی روشن بسیج دانشجویی استان سیستان و بلوچستان، طی نامه‌ای خطاب به حجت الاسلام منتظری دادستان کشور اظهار کردند: چند هفته‌ای است چند باره موضوع صید ترال در سواحل دریای مکران (منطقه‌ی چابهار و کنارک) و همچنین حاشیه‌ی خلیج همیشه فارس شروع به کار کرده‌اند که مایع تأسف است. آیا نباید تحقیق و تفحص از این موضوع بسیار مهم صورت بگیرد، تعارض منافع موضوعی است که باعث شده است افراد ذی نفوذ سازمان شیلات که در پشت پرده‌های شرکت‌ها هستند فرصت پاسخگویی به هیچ مرجعی در قبال کار خود نداشته باشند و از میان منافع خود و منافع جامعه، منافع خود را انتخاب کرده‌اند و این مساوی با فساد است.

✉ خبرگزاری مهر

تعارض منافع سازمانی چیست؟

بهنام ذوقی رودسری (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۳ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

اصطلاح تعارض منافع سازمانی (Organizational Conflicts of Interest) در مورد انواعی از تعارض منافع استفاده می‌شود که در آن یک فرد در دوراهی بین وظایف (یا وفاداری‌های) مختلف به دو یا چند فرد یا سازمان مختلف قرار می‌گیرد. به عنوان مثال، زمانی که شخصی وکالت چند متهم را در یک پرونده جنایی بر عهده می‌گیرد، ممکن است در معرض تعارض منافع قرار گیرد.

تعارض منافع سازمانی را به سه دسته تقسیم می‌کنند: قواعد نابرابر زمین بازی، دسترسی نابرابر به اطلاعات و مخدوش بودن عینیت. «قواعد نابرابر زمین بازی» به موقعیت‌هایی اشاره دارد که در آن یک شرکت قواعدی برای رقابت در آینده تدوین می‌کند، به عنوان مثال شرایط رقابت‌کنندگان برای یک قرارداد. «دسترسی نابرابر به اطلاعات» زمانی پیش می‌آید که شرکتی به اطلاعات محرمانه دسترسی داشته باشد (عموماً در جریان کار یک قرارداد) که برای دریافت قراردادی به آن شرکت یک مزیت غیرمنصفانه می‌دهد. «مخدوش بودن عینیت» زمانی پیش می‌آید که از شرکتی خواسته می‌شود تا وظایفی انجام دهد که به عینیت نیاز دارد ولی نقش دیگری که شرکت دارد، عینیت شرکت را زیر سوال می‌برد. به عنوان مثال موقعیتی را در نظر بگیرید که شرکتی باید برای دولت، عملکرد شرکت‌ها را ارزیابی کند، درحالی‌که یکی از این شرکت‌ها به شرکت ارزیاب وابسته باشد.

✉ مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

معضل تعارض منافع در شورایی‌ها

مهدي شیرزاد (رئیس دبیرخانه مرکزی ستاد مشارکت‌های اجتماعی در محلات تهران) -
۲۳ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

مهدي شیرزاد، رئیس دبیرخانه مرکزی ستاد راهبری مشارکت‌های اجتماعی در محلات تهران معتقد است که شورایی‌ها در سال‌های اخیر از هدف اولیه خودشان فاصله گرفتند: «این نهاد گرفتار ۳ آفت بزرگ است؛ سیاست‌زدگی، فقدان قانون و تعارض منافع.»

در برهه‌هایی بیشتر افرادی در نهاد شورایی‌ها حضور پیدا کردند که ارتباطی با مدیریت شهری و پروژه‌های شهری داشتند. این مسأله به آدم این احساس را القا می‌کند که موضوع تعارض منافع بر نهاد شورایی‌ها سایه انداخته است. ما با ضوابط حقوقی باید روشن می‌کردیم که دایره تأثیرگذاری و نفوذ اعضای محترم شورایی‌ها کجاست.

[روزنامه شهروند](#)

رخنه بزرگ در بخشنامه تعارض منافع آموزش و پرورش

عادل برکم (معلم و کارشناس آموزشی) - ۲۴ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

شناسایی مصادیق تعارض منافع در آموزش و پرورش به ویژه در بحث مدرسه‌داری مسئولان، گام مثبتی است اما بخشنامه اخیر وزیر آموزش و پرورش نواقصی دارد که باید برای آن چاره اندیشید. براساس "بخشنامه تعارض منافع" که توسط وزیر آموزش و پرورش ابلاغ شده است اعضای حاضر در شورای سیاست‌گذاری و نظارت مرکزی بر مدارس غیر دولتی باید طی مدت دو ماه از عضویت در اداره مدرسه غیردولتی خود انصراف دهند و بستگان نزدیک آنها نیز مدرسه نداشته باشد. این اعضا شامل وزیر آموزش و پرورش، رئیس سازمان مدارس غیردولتی، مسئول مدارس و مراکز غیردولتی سازمان مدارس غیردولتی، یک نفر به انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی، مدیرکل حقوقی وزارت آموزش و پرورش، دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش، نماینده کمیسیون آموزش مجلس، معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش، معاون آموزش ابتدایی و آموزش متوسطه است؛ براساس بخشنامه تعارض منافع، این افراد حق داشتن مدارس غیردولتی را ندارند. اما همچنان سایر معاونان و مدیران ستادی مشمول نیستند! به عبارت دیگر بخشنامه تعارض منافع، تمام اعضای ستادی، مدیران و معاونان وزارت آموزش و پرورش و همه اعضای شورای عالی آموزش و پرورش را شامل نمی‌شود بنابراین افراد زیادی همچنان ذینفع باقی می‌مانند. موضوع دیگر وضعیت مدیران مناطق آموزش و پرورش است مثلاً در شهر تهران ۱۹ منطقه آموزش و پرورش داریم که ممکن است برخی مدیران آن صاحب مدرسه غیر دولتی باشند و بخشنامه تعارض منافع مشمول حال آنها نمی‌شود.

[خبرگزاری تسنیم](#)

رونمایی از کتاب «جعبه ابزار مدیریت تعارض منافع»

شفافیت برای ایران - ۲۴ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

جمله «پیشگیری بهتر از درمان است» فقط برای بیماری‌های جسمانی نیست! در مورد بیماری‌های اجتماعی مثل فسادهای اداری و اقتصادی هم پیشگیری بهتر از درمان است! یکی از زمینه‌های اصلی بروز این‌گونه فسادها، تعارض منافع است. تعارض منافع یعنی فرد تصمیم‌گیر در موقعیتی قرار گیرد که بین منافع شخصی‌اش و منافع عموم مردم در دوراهی قرار بگیرد. اگر این فرد مسئول در این

موقعیت، منافع شخصی‌اش را انتخاب کند دچار فساد شده است. با مدیریت تعارض منافع می‌توان از بروز فساد پیشگیری کرد. کتاب جعبه ابزار مدیریت تعارض منافع در بخش دولتی از محصولات اندیشکده شفافیت برای ایران، مجموعه ابزارهایی کاربردی برای مدیریت تعارض منافع ارائه می‌کند. این کتاب قابل استفاده برای مدیران و کارشناسان دولتی، پژوهشگران و دانشجویان است.

🔗 شفافیت برای ایران

سوءاستفاده از تعارض منافع در حد وزیر هم وجود داشت

احمد توکلی (رئیس دیده‌بان شفافیت و عدالت و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام) - ۲۵ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

یکی از موقعیت‌هایی که تعارض منافع ایجاد می‌کند این است که بررسی‌های کارشناسی در یک موضوع خاص در جایی انجام شود که نفع یکی از طرفین در آن قرار دارد. به‌همین خاطر در آیین‌نامه مجلس نوشته شده که جلسات کارشناسی کمیسیون باید در مجلس تشکیل شود، چراکه اگر نمایندگان میهمان دستگاهی شوند که خود، یک‌طرف دعواست به‌همان سمت می‌غلطند. نماینده مجلسی که هم‌زمان با دوره نمایندگی عضو هیات‌مدیره یک شرکت خصوصی باشد یا تاجری که وقتی نماینده مجلس می‌شود به‌طور هم‌زمان فعالیت‌های تجاری خود را ادامه دهد، مشمول تعارض منافع هستند. چنین نماینده‌ای در بزنگاه تعیین بودجه یا تغییر تعرفه‌ها منافع شرکت خود را نیز در نظر می‌گیرد یا دست‌کم در خطر این مساله است. تبدیل شدن قضات به وکیل دادگستری یا انتصاب میزان مالیاتی به‌عنوان مشاوران مالیاتی بخش خصوصی را هم می‌توان نمونه‌های دیگری از تعارض منافع قلمداد کرد.

تقریباً نمی‌توان تعارض منافع را حذف کرد. چاره‌ای که در این باره اندیشیده می‌شود، شفاف‌سازی است. اما آیا شفافیت کافی است؟ پاسخ منفی است. آن چیزی که واقعا تعارض منافع را رفع می‌کند، تقواست. منشور اخلاقی در همه دنیا رسم شده و تمام سازمان‌ها برای کارکنان خود منشور اخلاقی می‌نویسند.

🔗 روزنامه فرهیختگان

تعارض منافع و بهره‌وری در ایران

اسفندیار جهانگرد (استاد دانشکده اقتصاد علامه) - ۲۵ تیر ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

مهم‌ترین بخش هر سازمان عمومی و جامعه «نیروی کار» آن است که هر شکلی ممکن است، تعارض بر حسب علاقه نیروی کار و اهداف سازمانی رخ دهد و باعث کاهش بهره‌وری کل اقتصاد شود. هر نیروی کار شاغل دو نقش را در یک دستگاه انجام می‌دهد. اول نقش سازمانی - عملکردی است که کارکردی است که از سوی سازمان به فرد محول می‌شود و دوم نقش اجتماعی - جمعی است که کارکردهایی است که براساس موقعیت فرد در یک سازمان به فرد نسبت داده می‌شود؛ برای مثال، در ایران به شکل نانوشته، هنگامی که شخصی در اداره خدمات عمومی - دولتی وظیفه و اختیاراتی را به دست می‌آورد، انتظار می‌رود فرد از این موقعیت برای تأمین امتیازات، اشتغال و ثروت برای اعضای خانواده، منطقه جغرافیایی و سایر ذی‌نفعان حمایت خود استفاده کند. انجام‌دادن این کار معمولاً موجب ضعف اعتبار و شهرت در بین افراد منطقه، فامیل و خانواده و ذی‌نفعان خواهد شد. در نتیجه گفته می‌شود که از فرد انتظار می‌رود نقش اجتماعی - جمعی را نیز انجام دهد که ممکن است در بعضی موارد با نقش سازمانی - عملکردی در تضاد باشد و این باعث کاهش بهره‌وری در سازمان و اقتصاد می‌شود. یکی از معضلات بزرگ اقتصاد ایران به دلیل وابستگی اقتصاد به درآمدهای نفتی همین تضاد منافع در به‌کارگیری نیروی کار است که باعث تنزل بهره‌وری در بنگاه‌ها، ادارات دولتی، سازمان‌ها و کل جامعه شده است. در این باره، تبعیض‌های قانونی مصرح در قوانین معمولاً با شایسته‌سالاری و کارایی همراه نبوده است. به این ترتیب، فشارهای ناخواسته برای ایجاد مشاغل جدید و موقعیت‌های جدید، تغییر در روند استخدام یا به نفع یک نامزد بر دیگری به بخش منابع انسانی یا مدیران دستگاه‌ها باعث کاهش بهره‌وری شده است.

اشتغال در چند فعالیت حداقل به دلیل نقض محرمانگی و طرفداری در عقد قرارداد باعث «تضاد منافع» می‌شود. خدمت در چندین هیئت‌مدیره ممکن است نمونه‌ای از این تضاد منافع باشد. بدیهی است که خدمت در هیئت‌مدیره یک رقیب نقض آشکار اخلاق تجاری است. از این موارد به‌وفور در بخش‌های بهداشت، آموزشی، انرژی و تولیدی ایران می‌توان مشاهده کرد و اکثر آنها منجر به کاهش بهره‌وری و تضعیف سیستم تولیدی کشور می‌شود.

در ایران رقابت دستگاه‌های اجرائی برای استفاده از منابع و درآمدهای نفتی در قالب بودجه بوده و همواره یک رقابت سالم که باعث کاهش هزینه تولید محصولات و خدمات و نهایتاً بهبود بهره‌وری در اقتصاد شکل بگیرد، به‌وجود نیامده و تضاد منافع مدیران در دولت و خارج دولت برای استفاده از منافع درآمدهای نفتی باعث شده است که رقابت سالم شکل نگیرد و همواره فساد و اتلاف خالص رانت دستاورد کارکرد نفت در بودجه و جامعه شود و کارآمدی و بهره‌وری کل اقتصاد را تنزل دهد.

لزوم شفاف‌سازی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

پایگاه خبری_تحلیلی صدای معلم - ۲۵ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

در نشست رسانه‌ای که با علی ذوعلم رئیس وقت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی با خبرنگاران سه شنبه ۱۸ تیر ۹۸ برگزار کرد «صدای معلم» پرسید: ارتباط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با موسسات تجاری - آموزشی خیلی شفاف نیست. فرضا شما به این موسسات مجوز می‌دهید که بتوانند محصولات خود را در مدارس به فروش برسانند در حالی که این‌ها مخالف با مدرسه شاد و شعارهایی مانند مبارزه با حافظه محوری و... است. یا مطابق با بخشنامه اداره کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات وزارت آموزش و پرورش مشارکت و یا همکاری کارکنان در فرآیندهای تصنیف، تالیف، گردآوری، بازاریابی، توزیع، ساماندهی و فروش کتاب‌های کمک درسی، تقویتی، حل المسائل و غیره ممنوع است. چرا برخی از مولفان کتاب‌های درسی شما کتب کمک آموزشی و درسی هم می‌نویسند؟ ذوعلم چنین پاسخ داد: نکته مهمی است. سازمان پژوهش در این مطلب متهم است. اخیرا از بخش حقوقی سازمان درخواست کردم که یک آیین نامه تعارض منافع در این زمینه تدوین شود و ما بتوانیم با شدت با این مساله مقابله کنیم.

پس از گذشت یک سال از آن نشست و نیز نزدیک شدن به پایان مهلت دو ماهه وزیر آموزش و پرورش برای اجرای قانون مدیریت تعارض منافع هنوز وضعیت حداقل در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی شفاف سازی نشده است. ۲۲ تیر سال جاری پرتال سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی خبر از برگزاری نشست سرپرست دفتر انتشارات و فناوری آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با ناشران آموزشی داد. شاید بهتر بود سرپرست دفتر انتشارات و فناوری آموزشی که خود دستی در قلم دارد و رسانه را می‌شناسد از رسانه‌ها نیز برای حضور در چنین نشستی دعوت می‌کرد تا شاید شفاف‌سازی و پرسشگری مستقیم کمکی به حل بخشی از مشکل نماید.

📞 پایگاه خبری صدای معلم

پله‌هایی که مردم خودشان به جای وکلا بالا می‌روند

خبرگزاری فارس - ۲۶ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در قوه قضائیه

تشکیل کانون‌های صنفی یکی از راه‌های حفظ منافع گروه‌های مختلف است که در کشور ما دو شکل صنفی نظام پزشکی و کانون وکلا بیش از دیگران شناخته شده هستند. وظیفه نظارت بر کانون وکلا طبق قانون بر عهده نمایندگان مجلس است اما این کانون با اعطای امتیاز عضویت در کانون وکلا پس از پایان دوره نمایندگی بدون طی تشریفات، که از مصادیق تعارض منافع از نوع درب‌های چرخان به حساب می‌آید، نمایندگان را نسبت به انحصارگرایی کانون وکلا بی‌تفاوت کرده است.

زمینه انگیزه فساد را شناسایی کنیم

فرزام پوراصغر (کارشناس اقتصاد محیط زیست) - ۲۶ تیر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

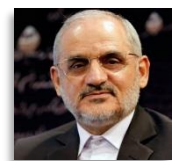
تعارض منافع در داخل سازمان‌ها هم ممکن است وجود داشته باشد؛ برای مثال یکی معاونت‌های وزارت جهاد کشاورزی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری است که مسئول و متولی حفاظت از عرصه‌های جنگلی و مرتعی کشور است و از طرف دیگر معاونتی دیگر در این وزارتخانه با عنوان معاونت امور دام وجود دارد که مهم‌ترین وظیفه آن تامین امنیت غذایی و پروتئین کشور است؛ بنابراین از یک سو سازمان جنگل‌ها بر تعادل دام و مرتع و کاهش فشار بر منابع مرتعی تاکید می‌کند و از سوی دیگر معاونت دام بر تولید بیشتر دام. قطعاً این پدیده می‌تواند به تعارض منافع دو معاونت در یک وزارتخانه منتهی شود که پیامدهای آن می‌تواند به ضرر منافع اجتماعی منتهی شود و عملاً در بلندمدت مردم متضرر شوند، زیرا فشار بیشتر بر بهره‌برداری از عرصه‌های طبیعی و به ویژه مراتع، باعث فرسایش بیشتر خاک و آسیب پذیری کشور در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و خشک سالی، ایجاد کانون‌های توفان‌های گردوغبار و سایر مخاطرات طبیعی می‌شود؛ بنابراین برای کاهش تعارض منافع در درون برخی از دستگاه‌های اجرائی و وزارتخانه به نظر می‌رسد در ساختار و وظایف آنها باید تجدیدنظری صورت گیرد تا منافع اجتماعی بیشتر تامین شود.

📌 روزنامه شرق

توضیح وزیر در مورد بخشنامه مدیریت تعارض منافع در تلویزیون

محسن حاجی میرزایی (وزیر آموزش و پرورش) - ۲۷ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

محسن حاجی میرزایی وزیر آموزش و پرورش در برنامه تلویزیونی دستخط با اشاره به بحث تعارض منافع در آموزش و پرورش گفت: در مورد تعارض منافع، لایحه‌ای را دولت تنظیم کرده و به مجلس محترم تقدیم کرده که باید مراحل تصویب را در مجلس بگذرانند. وی همچنین با اشاره به اعتراضات در واکنش به این بخشنامه افزود: کسانی که خودشان ذینفع هستند در حوزه تصمیم‌گیری‌هایی هستند که خودشان هم ذی‌نفعان هستند. اگر کسی خود مدرسه غیردولتی داشته باشد و در تصمیم‌گیری مدارس غیردولتی دخالت داشته باشد این تعارض منافع می‌شود.

📌 خبرگزاری ایسنا

قوانینی که منشاء تعارض منافع در آموزش و پرورش هستند

محمد رضا نیک نژاد (معلم و کارشناس آموزشی) - ۲۷ تیر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

تعارض منافع از کوچکترین واحد آموزشی یعنی مدرسه شروع شده و تا بالاترین نهاد ادامه دارد. برای تاسیس مدارس غیردولتی، یک شرط گذاشته‌اند و آن هم داشتن موقعیت آموزشی است که از معلمی شروع می‌شود تا مدیریت ارشد آموزش و پرورش؛ بسیاری از مدیران پیشین و سیاسی ما مدارس غیردولتی دارند! اینکه فردی که مجوز مدرسه غیردولتی می‌خواهد حتما باید سابقه آموزشی داشته باشد نماد بارز تعارض منفعی است که در آموزش و پرورش شکل گرفته است. برای مقابله با تعارض منافع در مرحله نخست به آگاهی رسانی درست میان مردم و کارمندان نیاز است تا وقتی مردم با اداره‌ای که سر و کار دارند، مصادیق مشخص تعارض منافع را بشناسند و آن را به عنوان حق در نظر بگیرند و روی آن پافشاری داشته باشند.

✉ خبرگزاری تسنیم

پرونده تعارض منافع وزیر اقتصاد روی میز کمیسر اخلاقی کانادا

ماریو دیون کمیسر اخلاقی مجلس (کمیسر اخلاقی مجلس کانادا) - ۲۷ تیر ۹۹

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

به گزارش CBC، ماریو دیون کمیسر اخلاقی مجلس کانادا، مشارکت بیل مورنو، وزیر دارایی را در تصمیم کابینه برای اعطای یک قرارداد کمک مالی دانشجویی چند میلیون دلاری به موسسه خیریه WE بررسی خواهد کرد. نمایندگان مخالف دولت، از ماریو دیون خواستند تا نقش مورنو را در این حوزه بررسی کند. پس از افشاکاری رسانه‌ها مبنی بر اشتغال دختران وزیر اقتصاد در این خیریه، مشخص شد که یکی از آن‌ها از این موسسه حقوق گرفته و دختر دیگرش به‌طور داوطلبانه خدمت می‌کرده است. یکی از مواردی که در این رابطه باید مشخص شود، بررسی پیوندهای خانوادگی آقای وزیر با خیریه WE و تأثیر آن در مبالغ اهدایی دولت به این موسسه است زیرا بند ۲۱ قانون تعارض منافع تصریح می‌کند که یک صاحب‌منصب دولتی، باید از هرگونه بحث، تصمیم و رأی در مورد هر موضوعی که برای او و خانواده‌اش منفعی داشته باشد، خودداری کند. در قسمت یک از بند ششم این قانون نیز تصریح شده است که هیچ‌یک از مقامات دولتی نباید در تصمیم‌گیری‌هایی مشارکت داشته باشند که با منافع شخصی آن‌ها مرتبط است. یکی دیگر از وظایف کمیسر اخلاقی مجلس در این پرونده، بررسی نقش مادر، برادر و همسر جاستین ترودو در خیریه WE و مبالغ دریافت شده از سوی آن‌ها برای انجام سخنرانی و دیگر خدمات است. گفتنی است ترودو و مورنو ضمن عذرخواهی از بروز این مسئله، اعلام کردند روابط خانوادگی آن‌ها ارتباطی به تصمیمات دولت در مورد کمک به این خیریه نداشته است.

✉ مداد، مجله آنلاین موترال

موقعیت‌های تعارض منافع در بخشنامه وزارت آموزش و پرورش

زهرة سروش فر (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۱ تیر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

انتقادات بسیاری در سال‌های اخیر به وضعیت آموزش و پرورش در کشور مطرح شده است و با شتاب گرفتن تحولات در آن میزان انتقادات هم رشدی فزاینده داشته است. بررسی بسیاری از نقدهای ذکر شده مشخص می‌کند که بخش قابل توجهی از مشکلات آموزش و پرورش در ایران ناشی از شکل‌گیری انواع موقعیت‌های تعارض منافع در آن است. بسیاری از چنین موقعیت‌هایی ناشی از ارتباط تنگاتنگ آموزش و پرورش دولتی با بخش خصوصی است که موجب شده است بسیاری از مدیران در سطوح گوناگون علاوه بر اشتغال به کار در بخش دولتی در بخش خصوصی نیز به مشغول باشند. همچنین برخی از این موقعیت‌ها می‌تواند زمینه‌ساز فساد باشد و از طرف دیگر نابرابری آموزشی را نیز تشدید کند.

اینفوگرافیک پیش رو با توجه به بخشنامه وزیر آموزش و تهیه شده است. این اینفوگرافیک نشان می‌دهد که هفت مصداق از تعارض منافع در آموزش و پرورش مد نظر وزیر بوده است که برای مدیریت هر کدام از تعارض منافع، ممنوعیت، توقف فعالیت و انصراف در نظر گرفته شده است.

موقعیت‌های تعارض منافع در بخشنامه وزارت آموزش و پرورش ناظر به چه مواردی است؟

موارد تعارض منافع در حدود صلاحیت‌های قانونی وزارت آموزش و پرورش

- منع صدور مجوز راه اندازی و اداره مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی توسط مدیران و ایستگان آنان

آموزشگاه علمی آزاد

آموزشگاه زبان خارجی

مرکز مشاوره

کانون فرهنگی و تربیتی

توقف فعالیت تا زمان حضور در شورای سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت مرکزی و شورای نظارت بر مدارس و مراکز غیردولتی و تحویل مجوز یا استعفا از سمت‌ها و عضویت‌های مذکور
- انضاد هرگونه قرارداد با کارمندان دولتی به ویژه کارکنان سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی و اعضای کارمند شورای تحقیقات استان‌ها

اجرای طرح‌های پژوهشی

تألیف، ترجمه کتب درسی و کمک آموزشی

خرید اثر

ممنوع
- انعقاد هرگونه قرارداد همکاری با مهندسین مشاور دارای وظیفه حاکمیتی و نظارتی در سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور و واحدهای تابع استانی آن کشور

صدور تأییدیه رعایت جوانب فنی و ایمنی ساختمان یا استحکام بنا

تهیه، نظارت و انطباق نقشه‌ها یا نقشه‌های ارائه شده همانند مدارس دولتی

هرگونه اظهار نظر فنی مورد نیاز در حدود و آیین‌نامه استقرار مدارس و مراکز غیردولتی

ممنوع و الزام به استعفا از ریاست اجرایی یا امتناع از ارائه مشاوره
- هرگونه تسهیل یا اعمال نفوذ و انعقاد هرگونه قرارداد با مدیران و کارکنان دولت یا بستگان آنان

قرارداد بیمه‌انگاری

خرید خدمات آموزشی

حوزه فناوری

خرید کالا و تجهیزات

ممنوع
- عضویت همزمان مدیران و معاونان و افراد دارای ریاست‌های مدیریتی در بست‌های مدیریت اجرایی

شرکت‌های دولتی

نهادهای عمومی غیردولتی

سازمان‌ها، اعم از زیرمجموعه خود و زیرمجموعه سایر دستگاه‌ها

ممنوع و الزام به انصراف از عضویت در موارد مذکور
- هر نوع شغل دولتی دیگر

مؤسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا مؤسسات عمومی است

نمایندگی مجلس شورای اسلامی

وکالت دادگستری

مشاوره حقوقی

ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیات مدیره انواع شرکت‌های خصوصی

ممنوع
- توزیع و فروش اجباری کتب

کتاب کمک آموزشی فاقد تأییدیه از سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی به دانش آموزان یا اولیای آنان از طریق مدارس

فائق و جهات قانونی

تهیه شده در مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

منع پیش‌شماره و زیر آموزش و پرورش در موارد فنی، جمع مدخل کارکنان دولت در مهلت آموزشی و فنی، عضویت خدمات کشوری، ۹۹ خردادماه ۹۹

ممنوع

موقعیت‌های فرضی تعارض منافع در آموزش و پرورش: تجارب جهانی

زهره سروش فر (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۳ تیر ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در آموزش و پرورش باید از بالاترین سطوح مدیریتی تا پایین‌ترین سطوح در مدارس را دربرگیرد. در اینجا برخی از موقعیت‌های خرد تعارض منافع در سطح مدارس و نوع مواجهه با آنها مورد بررسی قرار گرفته است. ویژگی موقعیت‌های خرد آن است که بسیار ملموس‌تر و قابل درک برای همه اعضای جامعه هستند و می‌توانند درک آنها را از تعریف تعارض منافع و موقعیت‌هایی که به آنها تعارض منافع گفته می‌شود بیشتر نماید. اینفوگرافیک «موقعیت‌های فرضی تعارض منافع در آموزش و پرورش (تجارب جهانی)» شامل چهار موقعیت تعارض منافع در مدرسه است که برگرفته از متن «راهنمای سریع تعارض منافع» منتشر شده در اداره آموزش و تربیت ایالت ویکتوریای استرالیا و از دستورالعمل‌های اداره آموزش و پرورش ایالت مینسوتای آمریکا در مورد مدیریت تعارض منافع در مدارس این ایالت است.

موقعیت‌ها فرضی تعارض منافع در آموزش و پرورش تجارب جهانی

تحلیل مواضع کاربران فضای مجازی

برعکس نهند نام زنگی کافور! فراکسیون کارفرمایان یا فراکسیون کارگران؟ زهره نجفی

در بازه زمانی ۱۹ تا ۲۶ تیر کاربران زیادی در شبکه‌های توئیتر و اینستاگرام و کانال‌های متعددی در شبکه تلگرام درباره اهمیت و اثرات تعارض منافع در سیاست و اقتصاد نوشتند و به مصادیق تعارض منافع در این حوزه‌ها اشاره کردند. در این بازه زمانی در شبکه تلگرام ۱۷۵ مطلب، در شبکه توئیتر ۱۸۶ مطلب و در شبکه اینستاگرام ۳ مطلب در ارتباط با تعارض منافع به اشتراک گذاشته شده است.

در هفته گذشته نیز مانند هفته‌های پیشین نمونه‌های بسیاری از کاربرد ناصحیح تعارض منافع به جای منافع متعارض به چشم می‌خورد و کاربران بخصوص در شبکه توئیتر از اصطلاح تعارض منافع برای اشاره به موقعیت‌هایی که در اصل نمایانگر منافع متعارض است، استفاده کرده‌اند؛ این کاربرد ناصحیح از تعارض منافع، دامنه گسترده‌ای از اشاره به منافع متعارض کشورها در روابط بین‌الملل تا اشاره به تصمیم‌گیری‌های شخصی بر سر هر دوراهی‌های عاطفی را دربرمی‌گیرد! به عنوان مثال کاربران بسیاری در شبکه توئیتر و کانال‌های متعددی در شبکه تلگرام در هفته اخیر به منافع متعارض و متضاد کشورهای ایران، چین و ایالات متحده اشاره کرده‌اند و تفاهم‌نامه ۲۵ ساله اخیر میان ایران و چین و تحلیل‌های کشورهای اروپایی و آمریکایی در این باره را از منظر منافع متعارض این کشورها بررسی کرده‌اند. اما در خصوص کاربرانی که از تعارض منافع در معنای دقیق آن در حوزه سیاست‌گذاری سخن گفته‌اند، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی

رد اعتبارنامه غلامرضا تاجگردون نماینده گچساران در مجلس در روز ۱۸ تیر باعث شد کاربران بسیاری در شبکه توئیتر نسبت به این موضوع از منظر تعارض منافع واکنش نشان بدهند. از نظر برخی کاربران این شبکه، تعارض منافع باعث فساد و سوءاستفاده نمایندگان از موقعیت‌شان می‌شود و برای اقدام بنیادین به منظور جلوگیری از بروز فساد نمایندگان، باید موقعیت‌های تعارض منافع که این افراد در معرض آن قرار می‌گیرند، کنترل و مدیریت شود. کاربری با نام احسان خاندوزی در این باره نوشته است:

«برای تکرار نشدن تخلفات امثال جناب تاجگردون، باید زمین لغزنده بهارستان اصلاح شود: ۱. عدم مداخله

نمایندگان در جزئیات ردیف‌های بودجه (تا لابی دستگاه‌ها بی‌معنا شود) ۲. شفافیت و رفع تعارض منافع

نمایندگان و اطرافیان‌شان ۳. قاعده‌مندی به جای اختیار تخصیص بودجه ۴. پخش زنده کمیسیون تلفیق.»

کاربر دیگری در همین رابطه نوشته است:

«تاجگردون رد شد با تاجگردون‌ها چه می‌کنید... تاوقتی که قضیه شفافیت، رانت‌ها، تعارض منافع و بسیاری

از مسائل بنیادین دیگر یک‌بار برای همیشه در مجلس یازدهم حل نشود؛ این داستان ادامه دارد... نکته قابل

توجه این است که ۱۵۸ نماینده به ابطال اعتبارنامه تاجگردون رای ندادند...؟!»

موضوع دیگری که در ارتباط با تعارض منافع نمایندگان مجلس طی هفته گذشته در شبکه اجتماعی توئیتر مورد واکنش کاربران واقع شده است، تفویض حق قاعده گذاری به یک نماینده در خصوص مسائلی است که نماینده در آن مورد خود ذی نفع به حساب می آید. این موضوع در خصوص علی بابایی کارنامی که گفته می شود عضو هیئت مدیره چهار شرکت کاغذسازی و حمل و نقل در استان مازندران است و در عین حال به عنوان رئیس فراکسیون کارگری مجلس شورای اسلامی انتخاب شده است، باعث واکنش کاربران شده است. کاربری با نام محسن بدره در این مورد نوشته است:

«برعکس نهند نام زنگی کافور! کارفرما هرگز نمی تواند کارگر را نمایندگی کند. نامش را بگذارند فراکسیون کارفرمایان. عین تعارض منافع است.»

موضوع دیگری که هم در شبکه توئیتر و هم در شبکه تلگرام مجددا مورد توجه کاربران قرار گرفته است، موضوع مالیات بر خانه های خالی است. کانال تلگرامی «رسانه مکتوبات» در خصوص تعارض منافی که مانع به تصویب رساندن این طرح توسط نمایندگان مجلس می شود، نوشته است:

«چرا قانون گذار به چنین طرحی تمایل ندارد؟ احتمالا چون بیشتر نمایندگان از طبقه متوسط هستند و مالکیت چند خانه را طبیعی می دانند و دوم اینکه از واکنش منفی مردم در همان طبقه متوسط نگران هستند. اما این «ترک فعل» قانون گذار مسکن را در وضعیت سرمایه ای و سوداگری نگه می دارد. نکته آخر اینکه طرح ارائه شده برای شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر پیش بینی شده و طبیعتا اثری بر ویلاهای عمدتا خالی در شهرهای کوچک و روستاهای خوش آب و هوا به خصوص در شمال کشور نخواهد داشت. این تغییر هم با همان تعارض منافع و عدم تمایل قانون گذار به دریافتن به ضرورت های عدالت مواجه است.»

سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف کنندگان؛ سازمان حمایت از دزدها و پلیس ها

در ادامه واکنش هایی که در هفته های پیشین نسبت به تعارض منافع بنیادین در وزارت صنعت، معدن و تجارت در همین خبرنامه مورد تحلیل قرار گرفت، در هفته گذشته نیز انتقاد مشابهی به یکی از سازمان های زیرمجموعه وزارت صمت مطرح شده است و وظایف متعارض سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان مورد انتقاد کاربران قرار گرفته است. کاربری وظایف این سازمان را مصداق بارز تعارض منافع دانسته و نوشته است:

Morteza Noroozpour

۱۰۹۰

۱۶۰۸

۰

۰

۲

۳۱

توئیتر

یکی از مسخره ترین سازمان هایی که دیدیم سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان، سطح تضاد منافع و مسخرگی در داخل این سازمان به حدیه که مثلا شما په روز بشنوید سازمانی برای حمایت از دزدها و پلیس ها تشکیل شده!

در دفاع از تعارض منافع

کانالی در تلگرام با نام «عزیز دهپور» در دفاع از تعارض منافع و خطراتی که مدیریت تعارض منافع ممکن است به همراه داشته باشد، مطلبی از امیر ناظمی منتشر کرده است که در شبکه تلگرام ۷۰۰۰ بار بازدید شده است. در این مطلب این نقد مطرح شده است که بازسازی نظام اداری و بوروکراسی کشور، به شدت نیازمند تزریق نیروهایی با کیفیت تر از خارج از دولت است. نیروهایی که بتوانند با اتکاء به دانش خود یا تجربه‌های بخش غیردولتی شان این بازسازی را تسریع و تسهیل نمایند. در این مطلب چنین نوشته شده است:

« جابجایی نیروی انسانی میان بخش حاکمیتی (دولت، نهادهای مقررات‌گذار و ناظر) و بخش خصوصی که با اصطلاح «درهای گردان (Revolving Doors)» شناخته می‌شود، یک فرصت برای ارتقاء دولت‌ها است، هرچند مانند هر پدیده‌ی دیگری، «درهای گردان» تهدیدهایی از جنس تعارض منافع را نیز به همراه دارد، اما چشم‌پوشی از منافع یک پدیده به بهانه تهدیدهای آن یک نوع خودکشی است. نظام اداری با این گونه مصوبات تبدیل به بیماری شده است که ترجیح می‌دهد از کسی هم کمک نخواهد! این گونه مصوبات بستن راه‌های مدرن جهانی در خصوص فراخوان دادن برای استخدام مدیران دولتی است! بستن راه‌هایی که بتوان از نیروهای توانمند بخش خصوصی بهره گرفت. بستن راه ورود به دولت، یعنی افزایش شکاف فعلی میان دولت و بخش خصوصی.»

تعارض منافع در آموزش و پرورش، وزارت علوم، نظام دارو و درمان، و بیمه و بورس

تکانه‌های بخشنامه وزیر آموزش و پرورش مبنی بر مدیریت تعارض منافع در این وزارتخانه در این هفته نیز در مواضع کاربران شبکه‌های اجتماعی بروز و ظهور داشت. مانند هفته‌های پیشین در شبکه توئیتر کاربرانی از لزوم جدیت و برنامه ریزی دقیق و منسجم در اجرای این بخشنامه صحبت کرده‌اند. به خصوص که با توجه به این که فرصت دو ماهه وزیر آموزش و پرورش رو به اتمام است برخی از کاربران ارائه گزارش از روندها و پیگیری‌های انجام شده طی این مدت را لازم دانسته‌اند.

در حوزه آموزش عالی، اظهار نظر علی کریمی فیروزجایی عضو هیئت رئیسه و نماینده مردم بابل در مجلس شورای اسلامی مبنی بر تعارض منافع مدیران وزارت علوم که خود از سهام‌داران دانشگاه‌های غیردولتی هستند، در کانال‌های تلگرامی متعددی بازتاب و انتشار یافته است.

در شبکه توئیتر تعارض منافع مسئولانی که خود یا بستگان نزدیکشان صاحب داروخانه هستند مورد انتقاد کاربری با نام «سیاست‌های دارویی» قرار گرفته است. این کاربر توئیتهای متعددی درباره تعارض منافع اعضای کمیسیون قیمت‌گذاری دارو منتشر کرده است و گرانی بیش از حد داروی رمدسیویر (داروی مؤثر در درمان کرونا) در ایران را ناشی از تعارض منافع مسئولان دانسته است:

سیاست‌های دارویی pharmaceutical policy

توییتر / ۷۴

خلاصه خبر (اتوماتیک)

● رمدسیویری که سیپلا و هترو هندوستان تحت نظر رگولاتوری قدرشون برای مردم به قیمت یک میلیون و دوپست و پنجاه هزار تومان تولید میکنن اینجا در بازار ناصر خسرو ۵۰ تا ۵۵ میلیون قیمت گذاری همیشه!!

رمدسیویری که سیپلا و هترو هندوستان تحت نظر رگولاتوری قدرشون برای مردم به قیمت یک میلیون و دوپست و پنجاه هزار تومان تولید میکنن اینجا در بازار ناصر خسرو ۵۰ تا ۵۵ میلیون قیمت گذاری همیشه!! اونم معلوم نیست اصلیه یا چه کوفتی توشه!! عاقبت تعارض منافع مسوول داروخونه دار همیشه این!!

در ادامه روند هفته‌های پیشین تعارض منافع در بازار سرمایه و بورس این هفته نیز مورد توجه کاربران شبکه توییتر واقع شده و کاربری درباره تعارض منافع بین سرمایه‌گذار و مدیران صندوقی که منسوب به یک کارگزاری خاص است، گفته است، زیرا در چنین حالتی هدف مدیر صندوق از انجام معاملات ممکن است کارمزدسازی برای کارگزاری باشد و نه بازدهی برای سرمایه‌گذار.

موضوع دیگری که در خصوص بازار سرمایه در این هفته در شبکه‌های اجتماعی مورد توجه قرار گرفت، تغییرات صورت گرفته در بیمه ایران بود که با تنزل بازدهی صندوق «ارزش کاوان آینده» ظن وجود تعارض منافع را برانگیخته است. بر اساس خبری که در کانال‌های تلگرامی متعددی طی هفته گذشته منتشر شده است، تغییرات مدیریتی در سطوح عالی مدیریتی بیمه ایران و جابجایی دو معاون مدیرعامل، چند مدیر ستادی و یک مدیر عامل شرکت زیر مجموعه بیمه ایران باعث شده محمد رضایی «مرد تغییرات اتوبوسی» در بیمه ایران نام بگیرد. علاوه بر این، برای یکی از معاونان یک شرکت تأمین سرمایه خصوصی، حکم مشاوره‌ای در بیمه ایران صادر شده و فرد مذکور با حفظ سمت خود در شرکت مذکور در حال فعالیت و مشاوره در مجموعه دولتی بیمه ایران نیز هست و برخی به وی لقب «مدیرعامل در سایه» داده‌اند. اتفاقی که با توجه به ماهیت و شرح وظایف یک مجموعه دولتی می‌تواند منجر به بروز تضاد منافع و اتفاقات متعاقب آن شود.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۳

شماره سوم - ۲۱ تیر تا ۲۷ تیر ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

تحلیل هفته: زهره نجفی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

